Державний вищий навчальний заклад
“Українська академія банківської справи
Національного банку України”

ЗВІТ

про виконання науково-дослідної роботи за темою:

“ФОРМУВАННЯ СТРАХОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ”

(номер державної реєстрації 0107U0123113)

Суми

2013

ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УКРАЇНСЬКА АКАДЕМІЯ БАНКІВСЬКОЇ СПРАВИ
НАЦІОНАЛЬНОГО БАНКУ УКРАЇНИ»

«Затверджую»
в.о. ректора ДВНЗ «УАБС НБУ»
д.е.н., професор Козьменко С.М.
_____
«24» грудня 2013 р.

ЗВІТ

про виконання науково-дослідної роботи за темою:

«ФОРМУВАННЯ СТРАХОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ»

(НОМЕР ДЕРЖАВНОЇ РЕЄСТРАЦІЇ 0107U0123113)

Відповіальний виконавець:
к.е.н., доц. Пластун В.Л.

Суми – 2013

ЗМІСТ

ВСТУП 6
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ СТРАХОВИМИ РИЗИКАМИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ 9
1.1. Теоретичні підходи до розуміння сутності та класифікації страхових ризиків 9
1.2. Особливості та сучасні тенденції розвитку методології управління страховими ризиками 29
1.3. Вплив конвергенції на фінансовому ринку на формування нових підходів до управління страховими ризиками 56
Висновки до розділу 1 86
РОЗДІЛ 2. ОБГРУНТУВАННЯ НЕОБХІДНОСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ СТРАХОВИХ КОМПАНІЙ В РАМКАХ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ СТРАХОВИМИ РИЗИКАМИ 89
2.1. Особливості побудови механізму забезпечення фінансової безпеки страхових організацій 89
2.2. Визначення кількісно-якісних параметрів безпечного стану страхових організацій 105
2.3. Методика оцінки і забезпечення належного рівня фінансової безпеки страховиків 127
Висновки до розділу 2 137
РОЗДІЛ 3. РОЛЬ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ І ВИМОГ ДО РИЗИКОВОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ СТРАХОВИХ КОМПАНІЙ В КОНТЕКСТІ ПІДТРИМКИ ЇХ СТАБІЛЬНОСТІ 140
3.1. Особливості реалізації регуляторної функції держави на страховому ринку 140
3.2. Міжнародні стандарти і норми в системі підтримки стабільності страхової діяльності і зниження її ризиковості 148

3.3. Принципові засади регулювання діяльності страховиків України на сучасному етапі розвитку 158
Висновки до розділу 3 173
РОЗДІЛ 4. ОСОБЛИВІ ВИДИ РИЗИКІВ В ДІЯЛЬНОСТІ СТРАХОВИХ КОМПАНІЙ ТА КЛЮЧОВІ ХАРАКТЕРИСТИКИ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ НИМИ 176
4.1. Особливості управління ризиками туристичного страхування в сучасних умовах 176
4.2. Розвиток системного підходу до управління інвестиційними ризиками страховика 182
4.3. Значення інвестиційних ризиків в оцінюванні ефективності інвестиційної діяльності страхових компаній 192
Висновки до розділу 4 220
ВИСНОВКИ 221
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ 228
ДОДАТКИ 243

ВСТУП

Діяльність страхових компаній традиційно вважається важливою з точки зору забезпечення стабільної фінансової, операційної та інвестиційної діяльності суб'єктів господарювання, соціальної захищеності населення країни, розвитку економіки в цілому. Питання ефективності функціонування страхового ринку в Україні залишається актуальним, особливо враховуючи той факт, що не завжди можна говорити про прозорість проведення операцій на ньому, а також певне уповільнення темпів розвитку на ринку в результаті дії фінансової кризи.

Особливої актуальності в сучасних умовах набувають процеси, пов'язані із безпосереднім управлінням ризиками страхових компаній. Саме від виваженої політики прийняття та ухилення від певних їх видів залежить ефективність роботи страховика. Тому важливим, з нашої точки зору є розгляд основних теоретичних аспектів, пов'язаних із страховими ризиками в діяльності страхових компаній, визначення їх впливу на фінансовому безпеку таких фінансових посередників, а також особливостей регуляторного впливу з боку держави на їх роботу.

Вивченню теоретичних засад управління ризиками страхових компаній присвячено наукові праці відомих зарубіжних учених: Л. Бевере, М.С. Жилкіної, Т. Коупленда, Л.А. Орланюк-Малицької, Л.І Рейтмана, Д.П. Фролова, В.В. Шахова, А.К. Шихова, Р.Т. Юлдашева, І.Ю. Юргенса та інших.

У вітчизняній економічній літературі ці проблеми відображені у працях таких науковців та практиків, як В.Д. Базилевич, О.І. Барановський, А.В. Василенко, Н.М. Внукова, О.О. Гаманкова, Л.М. Горбач, Л.М. Гутко, А.О. Єпіфанов, А.М. Єрмошенко, О.Д. Заруба, О.В. Козьменко, Н.І. Машина, М.В. Мних, С.С. Осадець, А.Л. Самойловський, Н.В. Ткаченко, В.П. Унинець-Ходаківська, В.М. Фурман, С.І. Юрій та інших.

Віддаючи належне науковому доробку із зазначеної проблематики, слід зауважити, що існує потреба в її подальшому дослідженні в цілому, і зокрема стосовно питань науково обґрунтованої, побудованої на єдиних методологічних принципах розвитку системи прийомів і методів управління ризиками страховиків.

Саме тому метою науково-технічного звіту виступає розвиток науково-методичних засад управління ризиками страхових компаній в сучасних умовах страхового ринку України та розробка положень і рекомендацій щодо їх удосконалення.

Поставлена мета передбачає вирішення таких наукових завдань:

- дослідити теоретичні аспекти до сутності ризиків в діяльності страховиків, сформувати їх класифікацію;
- розкрити особливості та сучасні тенденції в розвитку методології управління страховими ризиками;
- визначити особливості впливу конвергенції на фінансовому ринку на формування нових підходів до управління страховими ризиками;
- узагальнити підходи до формування структури механізму забезпечення фінансової безпеки страховиків в системі управління страховими ризиками;
- обґрунтувати параметри безпечного стану страхових організацій;
- запропонувати методику оцінки і забезпечення належного рівня фінансової безпеки страховиків;
- визначити особливості реалізації регуляторної функції держави з точки зору забезпечення стабільності роботи страхових компаній;
- розкрити теоретичні та практичні засади запровадження міжнародних стандартів і норм в системі підтримки стабільності страхової діяльності і зниження її ризиковості;
- сформувати принципові засади регулювання діяльності страховиків України на сучасному етапі їх розвитку;

– дослідити особливості управління окремими видами ризиків страховиків.

Об'єктом дослідження є економічні відносини, що виникають в процесі управління ризиками страхових компаній.

Предметом дослідження є науково-методичні засади управління ризиками страхових компаній України.

Для досягнення поставленої мети залежно від конкретних цілей та завдань дослідження застосовувалися такі методи наукових досліджень: при дослідженні, удосконаленні та обґрунтуванні категоріального апарату визначення сутності страхових ризиків та особливостей їх управління – абстрактно-логічний та системно-структурний аналіз; при обґрунтуванні необхідності забезпечення фінансової безпеки страховиків – розрахунково-аналітичний метод, метод аналогії та порівняльного аналізу, економіко-математичне моделювання та розрахунковий метод; при визначення ролі держави в регулюванні системи управління ризиками страхових компаній для підтримки їх стабільності – методи синтезу, індукції та дедукції, методи наукової абстракції, системного підходу, групування, історичного аналізу, узагальнення.

Інформаційною базою дослідження постали дані фінансової звітності вітчизняних страхових компаній, законодавчі та нормативні акти з питань розвитку сфери перестрахування, офіційні дані Державного комітету статистики України, Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг України, Національної комісії з цінних паперів і фондового ринку України, аналітичні огляди та статистичні звіти інших органів державного і регіонального управління. Під час виконання дослідження використано аналітичну інформацію науково-дослідних установ, монографічні дослідження та наукові публікації вітчизняних і зарубіжних авторів з питань розвитку страхового ринку, а також дані електронних ресурсів мережі Інтернет.